

POSTANOWIENIE

8 kwietnia 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Władysław Pawlak

na posiedzeniu niejawnym 8 kwietnia 2025 r. w Warszawie

w sprawie z wniosku K. R.

z udziałem M. P.

o podział majątku wspólnego,

na skutek skargi kasacyjnej K. R.

od postanowienia Sądu Okręgowego w Przemyślu

z 29 maja 2024 r., I Ca 90/24,

- 1. ustala wartość przedmiotu zaskarżenia na kwotę 83200 (osiemdziesiąt trzy tysiące dwieście) zł;**
- 2. odrzuca skargę kasacyjną;**
- 3. zasądza od wnioskodawcy na rzecz uczestniczki kwotę 1800 (jeden tysiąc osiemset) zł, z ustawowymi odsetkami za opóźnienie za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia wnioskodawcy niniejszego orzeczenia do dnia zapłaty, tytułem kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Wnioskodawca K. R. we wniosku z marca 2022 r., wniósł o: ustalenie, że w skład majątku wspólnego małżonków K. R. i M. P. wchodzi nieruchomość gruntowa położona w K., gmina P., stanowiąca działki gruntu nr [...] o łącznej powierzchni 0,7 ha, dla której księgę wieczystą o nr. [...] prowadzi Sąd Rejonowy w Przemyślu, o

wartości 100.000 zł (1); dokonanie podziału majątku wspólnego stron poprzez przyznanie na rzecz wnioskodawcy K. R. całości prawa własności do nieruchomości opisanej w pkt 1, bez obowiązku spłat i dopłat na rzecz uczestniczki postępowania M. P., a wskutek uznania, iż przedmiotowa nieruchomość została w całości nabyta za środki stanowiące majątek odrębny wnioskodawcy (2) tym samym: rozliczenie nakładów poczynionych przez wnioskodawcę K. R. z jego majątku odrębnego na majątek wspólny stron w wysokości odpowiadającej 1/2 ceny nabycia nieruchomości opisanej w pkt 1 (3). Wartość przedmiotu sporu określił na kwotę 100 000 zł (k.3). Następnie wnioskodawca dokonał modyfikacji tego żądania w ten sposób, że dodał wniosek ewentualny, tj.: w przypadku nieuwzględnienia przez sąd żądań zawartych w pkt 2 i 3, wniósł o dokonanie podziału majątku wspólnego stron poprzez przyznanie na rzecz wnioskodawcy całości prawa własności do nieruchomości opisanej w pkt 1, z obowiązkiem spłaty na rzecz uczestniczki postępowania kwoty 29.100 zł w sześciu równych ratach półrocznych w wysokości po 4.850 zł każda z rat, przy czym pierwsza rata w terminie dwóch miesięcy od dnia uprawomocnienia się orzeczenia wydanego w przedmiotowej sprawie, a każda kolejna rata płatna w terminie co sześć miesięcy licząc od terminu płatności poprzedniej raty. Następnie w stanowisku końcowym w sprawie podtrzymał poprzednie wnioski, z tym, że wartość nieruchomości położonej w K. ocenił na kwotę 300.000 zł.

Uczestniczka postępowania – M. P. – ostatecznie wniosła o dokonanie podziału majątku wspólnego poprzez przyznanie na jej rzecz prawa własności nieruchomości położonej w K. ze spłatą na rzecz wnioskodawcy w kwocie 29.100 zł oraz o oddalenie wniosku wnioskodawcy o rozliczenie nakładów na nieruchomość, względnie podtrzymała zgłoszony w toku postępowania zarzut przedawnienia w odniesieniu do wniosku o rozliczenie tych nakładów.

Postanowieniem z 9 listopada 2023 r., Sąd Rejonowy w Przemyślu, w szczególności: I. ustalił, że w skład majątku wspólnego uczestników K. R. i M. P. wchodzi: 1. wierzytelności z tytułu umowy rachunku bankowego zawartej przez wnioskodawcę - wysokości 672,41 zł, 2. wierzytelność z tytułu umowy rachunku bankowego zawartej przez uczestniczkę - w wysokości 155,80 zł, 3. prawo

własności nieruchomości obejmującej działki ewidencyjne nr [...] o powierzchni 0,7000 ha położone w obrębie [...] K. w gminie P., dla której prowadzona jest księga wieczysta nr [...] - o wartości 58.200,00 zł, tj. przedmioty majątkowe o łącznej wartości 59.028,21 zł; II. dokonał podziału majątku wspólnego w ten sposób, że przyznał uczestniczce M. P. składni majątkowe wskazane w pkt 1.2 i 1.3 części dyspozytywnej postanowienia o łącznej wartości 58.355,80 zł, zaś składnik majątkowy wskazany w pkt 1.1 części dyspozytywnej postanowienia o wartości 672,41 zł przyznał wnioskodawcy K. R.; III. zasądził od uczestniczki M. P. na rzecz wnioskodawcy K. R. kwotę 28.841,70 zł tytułem dopłaty z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w razie uchybienia terminu płatności dopłaty; IV. zasądził od uczestniczki M. P. na rzecz wnioskodawcy K. R. kwotę 25.000,00 zł tytułem nakładów z majątku osobistego wnioskodawcy na majątek wspólny z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w razie uchybienia terminu płatności.

Apelację od powyższego postanowienia wniósł wnioskodawca zaskarżając je w części, tj.: odnośnie do pkt I.3; II.–V. oraz VII.; podnosząc zarzuty naruszenia przepisów postępowania: art. 316 § 1 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.; art. 567 § 3 k.p.c. w zw. z art. 684 k.p.c. w zw. z art. 228 § 1 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.; art. 520 § 1 k.p.c.; art. 520 § 2 i § 3 k.p.c. – poprzez ich niewłaściwe zastosowanie; oraz przepisów prawa materialnego: art. 45 § 1 k.r.o. w zw. z art. 567 § 1 k.p.c.; art. 45 § 1 k.r.o.; art. 33 pkt 10 k.r.o. – poprzez ich, co do zasady, częściowo niewłaściwe zastosowanie.

We wnioskach apelacji wnioskodawca domagał się, w szczególności, zmiany zaskarżonego postanowienia w kwestionowanej części w sposób dookreślony w jej treści, ewentualnie, uchylenia zaskarżonego postanowienia w części wskazanej zakresem zaskarżenia i przekazania w tym zakresie sprawy do ponownego rozpoznania sądowi pierwszej instancji.

W odpowiedzi na apelację uczestniczka postępowania wniosła o jej oddalenie w całości.

Apelacja nie została uwzględniona. W ocenie Sądu Okręgowego w Przemyślu w przedmiotowej sprawie wykazano, że z majątku osobistego wnioskodawcy nabyto nieruchomość w K. za kwotę 25.000 zł. Zarówno w warunkowej umowie sprzedaży, jak i umowie przeniesienia prawa własności

nieruchomości zostały złożone jednobrzmiące oświadczenia, iż nieruchomość ta zostaje nabyta do majątku wspólnego na zasadzie wspólności ustawowej, co wyłączyło skutek surogacji, przy czym został złożony też wniosek o wpis w księdze wieczystej, iż nieruchomość stanowi współwłasność ustawową małżeńską. Nie było zatem przeszkód, jak zauważył Sąd II instancji, aby wnioskodawca złożył oświadczenie o nabyciu przedmiotowej nieruchomości do majątku osobistego. W realiach sprawy, jak zważył Sąd Okręgowy, Sąd I instancji rozliczył wskazane nakłady wnioskodawcy, prawidłowo dokonał podziału majątku, a K. R. uzyskał dopłatę do udziału oraz zwrot poczynionych nakładów. W dalszej kolejności Sąd II instancji stwierdził, że zarzut dotyczący wartości nieruchomości okazał się bezzasadny, a wobec braku wniosków w zakresie ustalenia nierównych udziałów w majątku wspólnym, prawidłowo przyjęto, że są one równe, w efekcie udział każdego z uczestników powinien wynosić 29.514,10 zł. Skoro wnioskodawca otrzymał jedynie wierzytelności z tytułu umowy rachunku bankowego w wysokości 672,41 zł, należało, jak stwierdził Sąd odwoławczy, zasądzić dopłatę w kwocie 28.841,70 zł.

Ostatecznie Sąd Okręgowy w Przemyślu postanowieniem z 29 maja 2024 r. oddalił apelację wnioskodawcy.

Wnioskodawca – K. R. - skargą kasacyjną zaskarżył postanowienie Sądu Okręgowego w Przemyślu z 29 maja 2024 r. w całości.

Skargę kasacyjną od tego postanowienia wnioskodawca oparł na zarzutach naruszenia przepisów prawa materialnego, tj.: art. 45 § 1 k.r.o. w zw. z art. 567 § 1 k.p.c.; art. 45 § 1 k.r.o.; art. 33 pkt 10 k.r.o. – poprzez ich, co do zasady, częściowo niewłaściwe zastosowanie oraz na zarzutach naruszenia przepisów postępowania, tzn.: art. 316 § 1 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.; art. 567 § 3 k.p.c. w zw. z art. 684 k.p.c. w zw. z art. 228 § 1 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.

We wnioskach skarżący domagał się, w szczególności, przyjęcia jego skargi kasacyjnej do rozpoznania na podstawie art. 398⁴ § 2 k.p.c. w zw. z art. 398⁹ § 1 pkt.: 4 k.p.c. oraz w zw. z art. 13 § 2 k.p.c., gdyż Sąd Okręgowy w Przemyślu nie zastosował w ogóle art. 33 pkt 10 k.r.o. oraz nieprawidłowo zastosował art. 45 § 1 k.r.o.

W ocenie skarżącego zaskarżone postanowienie jest dotknięte poważnymi uchybieniami, w szczególności, w zakresie przyznania uczestnicze postępowania na jej wyłączną własność nieruchomości położonej w K., z jednoczesną spłatą na rzecz wnioskodawcy K. R., a także z jednoczesnym zasądzeniem na jego rzecz zwrotu równowartości wydatków poniesionych przez wnioskodawcę z majątku osobistego na majątek wspólny byłych małżonków. W konsekwencji, zdaniem skarżącego, jego skarga jest oczywiście uzasadniona.

W dalszej kolejności skarżący wniósł, między innymi, o uchylenie w całości zaskarżonego postanowienia Sądu II instancji oraz poprzedzającego go postanowienia Sądu Rejonowego w Przemyślu i przekazanie sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania.

W odpowiedzi na skargę wnioskodawcy, uczestniczka postępowania – M. P. wniosła o odrzucenie tej skargi kasacyjnej, a w przypadku nieuwzględnienia tego wniosku o wydanie postanowienia o odmowie przyjęcia skargi do rozpoznania; o oddalenie skargi kasacyjnej, a w każdym przypadku o zasądzenie od wnioskodawcy na rzecz uczestniczki postępowania kosztów zastępstwa adwokackiego w postępowaniu wywołanym wniesieniem skargi kasacyjnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Wskazana przez skarżącego w skardze kasacyjnej wartość przedmiotu zaskarżenia nie jest wiążąca dla sądu drugiej instancji ani Sądu Najwyższego i podlega weryfikacji na podstawie akt sprawy (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 6 listopada 2015 r., II CZ 76/15 nie publ. i przywołane tam orzecznictwo).

W sprawie o podział majątku wspólnego w razie zaskarżenia orzeczenia co do istoty sprawy, wartość przedmiotu sporu wyznacza nie wartość całego dzielonego majątku, ale wartość konkretnego interesu (roszczenia, żądania) lub składnika majątkowego, którego dotyczy środek odwoławczy i z reguły nie może przekraczać wartości udziału przysługującego skarżącemu uczestnikowi, chyba, że podważa on zasadę podziału, objęcie lub nie objęcie orzeczeniem poszczególnych rzeczy lub praw albo rozliczenia nakładów. Wówczas wartość przedmiotu

zaskarżenia może być wyższa niż wartość jego udziału (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 6 listopada 2015 r., II CZ 76/15, nie publ.).

W stanie faktycznym i prawnym przedmiotowej sprawy, w kontekście ustalonego przez Sądy obu instancji składu i wartości majątku wspólnego i zgłoszonych przez wnioskodawcę roszczeń z tytułu nakładów na majątek wspólny, maksymalną wartością przedmiotu zaskarżenia skargą kasacyjną jest kwota 83 200 zł, stanowiąca sumę wartości nieruchomości (58 200 zł), której przyznania domagał się wnioskodawca i nakładu wnioskodawcy na majątek wspólny (25 000 zł). Należy zauważyć, iż wartość nieruchomości wchodzącej w skład majątku wspólnego została ustalona przez Sąd pierwszej instancji na podstawie opinii biegłego sądowego (według cen z 2023 r., k. 271 i n.), odnośnie której wnioskodawca reprezentowany przez profesjonalnego pomimo zakreślenia stosownego terminu i rygору, nie wniósł zarzutów (k. 287, 291 – doręczono 13 lipca 2023 r.), ani też - nawet na etapie postępowania odwoławczego - wniosku o przeprowadzenie dowodu z opinii innego biegłego sądowego. Zresztą wnioskodawca dokonując wyliczeń w piśmie procesowym 1 sierpnia 2023 r., złożonym po przeprowadzeniu dowodu z opinii biegłego sądowego ds. szacowania nieruchomości, dokonał tego właśnie w oparciu o tę opinię (k.292; por. też pismo procesowe z 25 sierpnia 2023 r. k. 295). Gdyby przyjąć za wartość tej nieruchomości kwotę określoną we wniosku (100 000 zł), to i tak przedmiot zaskarżenia wyniósłby maksymalnie 125 000 zł (100 000 + 25 000).

Stosownie do art. 519¹ § 2 k.p.c., w sprawie o podział majątku wspólnego po ustaniu wspólności majątkowej między małżonkami, skarga kasacyjna jest dopuszczalna, jeśli wartość przedmiotu zaskarżenia nie jest niższa niż 150 000 zł.

Wnioskodawca nie przedstawił takich okoliczności, które poddawałby w wątpliwość ustaloną przez Sądy *meriti* wartość przedmiotowej nieruchomości i uzasadniałyby inicjatywę Sądu z urzędu (art. 567 § 3 k.p.c. w zw. z art. 684 k.p.c.).

W tym stanie rzeczy Sąd Najwyższy odrzucił jako niedopuszczalną skargę kasacyjną wnioskodawcy na podstawie art. 398⁶ § 3 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.

O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 520 § 3 k.p.c. w zw. z art. 108 § 1 k.p.c., art. 391 § 1 k.p.c. i art. 398²¹ k.p.c. oraz art. art. 13

§ 2 k.p.c., w zakresie zaś odsetek, opierając się na art. 98 § 1¹ k.p.c. w zw. z art. 19 ust. 1 i art. 31 ustawy z dnia 9 marca 2023 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 614) oraz przy uwzględnieniu § 2a rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 6 sierpnia 2014 r. w sprawie określenia brzmienia klauzuli wykonalności (jedn. tekst: Dz. U. z 2021 r., poz. 2324). Zasądzone koszty obejmują wynagrodzenie za zastępstwo procesowe ustalone według stawki minimalnej (§ 2 pkt 5 w zw. z § 4 pkt 8 i § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie - jedn. tekst: Dz. U. z 2023 r., poz. 1964 ze zm.).

[SOP]